

Taka, da ti pade v oči

Zimska v Prednji glavi

✍ in 📷 Mateja Pate

Ne vem več, kakšne spodbujevalne parole je spuščal Blaž, ko je stal na skromnem varovališču v snežnem žlebu in gledal, kako sem se malo nad njim prestopala, tuhtajoč, kakšna taktika (s cepini ali brez?) bi bila najučinkovitejša za tistih nekaj metrov pokončnega peska in majavih lusk. Mislim, da si ni prepeval Sreče na vrvi; ne, ta je iz nekega drugega, a ravno tako plezalskega vica: ni lepšega kot na ves glas požvižgavati znano melodijo iz tega filma, medtem ko se tvoj soplezalec poti na kakšnem delikatnem mestu ... Ampak Blaž s črnim plezalskim humorjem nikoli ni zaostajal za starejšimi ferajnovskimi kolegi. »Če zdaj padeš, boš dobila moje cepine direktno v hrbet,« je izjavil nekoč, ko sem tarnala nad slabim ledom v prvem raztežaju nekega zakotnega slapu, on pa je, nestrpen kot vedno, skoraj poskakujoč na mestu, stal spodaj, s cepini, zapičenimi v sneg, in me spodbujal na svoj posebni način. Ne, pri najboljši volji se ne bi mogla spomniti, kakšne neumnosti je stresal tam nekje pod vrhom Zimske smeri v Prednji glavi, vem le, da sem mu – napol v smehu – zabrusila, naj za božjo voljo že enkrat neha s temi obscenostmi in naj me raje dobro varuje. A kljub temu, da je bil včasih že nadležno jezikov, ko je šlo zares, je bil eden mojih najljubših soplezalcev, tale Blaž. In v veliko veselje mi je bilo, da sva skupaj opravila z Zimsko, mojo dolgoletno željo in pravim hitom tiste sezone pred petimi leti. Brez Blaža je najbrž niti ne bi bilo na mojem spisku vzponov.

Če bi se dan res poznal po jutru, potem bi bila stvar tistega februarskega dne obsojena na propad. Na vstop smeri sva se namreč privarila s krepko zamudo in sledilo je kar nekaj cincajnja. Z moje strani, seveda. Bova dovolj hitra, da bova ven pred temo? Sva sploh dovolj veliki fa-

ci, da bova tole zmogla? Blaž je bil modro tiho in je odločitev prepustil »izkušenejši«. Danes bi vsako obotavljanje nemudoma prekinil z značilnim: »Stara, ne kompliciraj, če ne greš, ne boš nikoli vedela!« Takrat je bil tiho, ampak nekaj podobnega mu je bilo mogoče brati iz oči. In sva šla. Zdelo se mi je, da je trajalo celo večnost, da sem zaključila s prvim raztežajem. V glavi se mi je že odvijal film s črnim scenarijem, kako se v temi po vrvi spuščava nazaj pod steno, ampak počasi nama je plezanje le steklo kot dobro namazan stroj in strah se je na debelo lupil z mene. Dan se sploh še ni začel poslavljati, ko sva zadovoljna in gostobesedna zlorabljala kolena na sestopu pod steno.

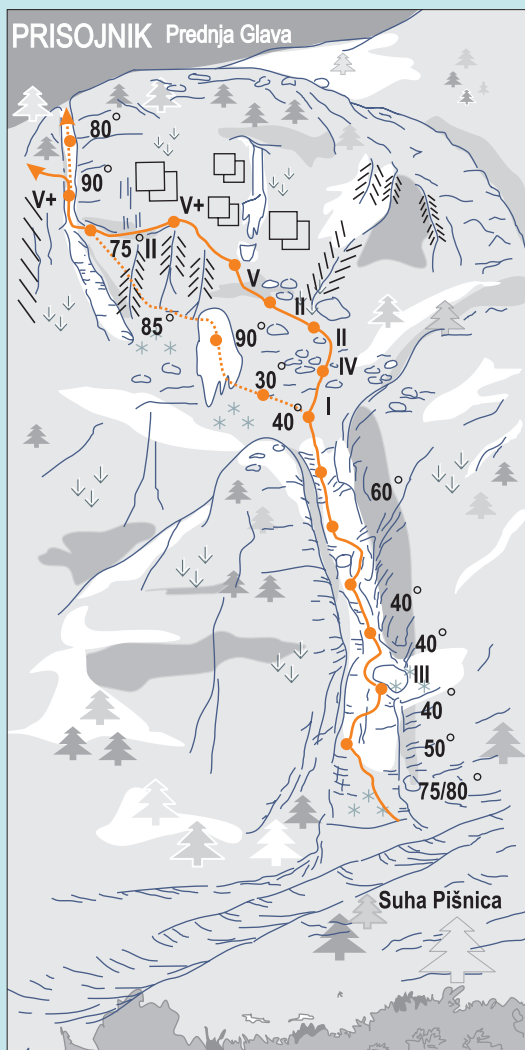
Malo ozadja

Zimska smer v Prednji glavi, ki spada k masivu Prisanka, je bila preplezana tistega za zimsko plezanje fenomenalno dobrega leta 1981, ko naš alpinizem beleži kopico dobrih vzponov v ledu, v zvrsti, ki je bila tako rekoč še v povojih, a so bile že takrat preplezane »legende« kot npr. Peričnik, Blatni graben, Peračica in Zeleni slapovi. Nemara sta leto najlepše začela brata Peter in Pavel Podgornik, ki sta se, ko je bilo leto še prav krmežljivo, morda v smislu rekla, da bo leto minilo v znamenju tistega, kar počneš prvi dan v njem, spopadla z velikopoteznim Belim trakom v Vršacu in s plezanjem zaključila dan

Originalna skica prvih plezalcev

kasneje. Takrat, drugega januarja, pa so se na drugi strani prelaza, ki povezuje Gorenjsko in Primorsko, v od daleč neugledno, poraščeno skalovje nad strugo Suhe Pišnice točno nasproti Mihovega doma ob cesti čez Vršič zapodili brata Niko in Silvo Novak ter Tone Štamcar. V enajstih urah so opravili z vsemi pastmi, ki jih je nastavljala stena, nanizali 15 raztežajev po ledu, skali in ruševju, stvar ocenili s V+, 60-90°, 250 m, ponavljavcem priporočili 20 navadnih in 10 lednih klinov in zapisali, da je

Fisbar: Barbara Zivic

uporaba varoval zaradi mestoma izjemno drobljive skale nemogoča. Kdo ve, morda so ti podatki botrovali temu, da smer dolga leta ni doživela ponovitve in da so morali priti časi, ko se je na smeri, ki niso bile »ne tič ne miš«, ne popolnoma skalne in ne popolnoma snežno-ledne torej, začelo gledati z večjo naklonjenostjo. Prvi ponavljavci so pokazali, da smer ni tako strašilo in da je mogoče z njo opraviti v slogu novodobnih plezalcev, torej na »light and fast« način. Potem je, kot je pri teh rečeh navada, stekla verižna reakcija: naenkrat je bilo ponavljavcev na pretek, pojavili so se prvi solisti, smer je doživela prvo žensko ponovitev in tako dalje. Dandanes skoraj lahko rečemo,

da je Zimska klasika, ki je v užitek tudi tistim, ki se z miksi sicer ne spogledujejo niti od daleč. Morda ji lahko nalepimo celo oznako predhodnica modernih kombiniranih smeri pri nas ...? Marsikatera zimska ponovitev skalnih smeri v naših stenah je nemara vključevala več praskanja z derezami in cepini po skalah kot naša tokratna smer, a to je bilo pač nujno zlo, s katerim je bilo treba računati za doseg višjega cilja. Tudi velikopotezne snežne smeri starejšega datuma, denimo v Mangartu, Jerebici, Rombonu ..., so vsebovale kak skalni skok, a vendar je njihova prisotnost v večini primerov v veliki meri odvisna od snežnih razmer. Zimska pa nemara ne glede na snežne razmere vedno združuje malo obojega, ledu in skale. In ta mešanica je nekaj časa kot magnet pritegovala poglede bratov Novak.

Očitno privlačna

»Človeku mora pasti v oči, če gre tam mimo,« je pripovedoval Niko Novak. »V tistih časih je bil Vršič nekakšna romarska pot članov našega odseka. Kadar koli smo hodili tam mimo, sem si smer ogledoval in govoril, da jo bom enkrat splezal. In potem smo res šli. Mislim, da smo si prej še sposedili cepine - takrat je imel vsak le en cepin, ne tako kot danes, ko jih imate več ...« Glede na to, da je bil vzpon opravljen pred razmahom lednega plezanja, me je seveda zanimalo, koliko izkušenj v ledu so avtorji sploh imeli. »Pred tem sva s Silvom splezala le Luciferja.« Hmmm ... Za začetek Lucifer, potem pa kar prvenstvena kombinirana smer? Prav veliko možnosti za trening lednega plezanja v tistih časih res ni bilo, saj večina slapov sploh še ni bila preplezana. Poleg tega je imel Niko Novak takrat »tak zagon, da sem mislil, da je ni stvari, ki je ne bi mogel preplezati.« To je bila njegova prva zimska prvenstvena smer in edina, ki je vključevala ledno plezanje; kasneje se je bolj posvečal zimskim ponovitvam skalnih smeri in snežnim smerem. »Si povedal, da smo hoteli splezati tisto svečo na vrhu?« je Silvo Novak vprašal svojega brata dvojčka, ko se nama je pridružil pri pogovoru. Ja, seveda, prve plezalce je mikala sveča v vrhnjem delu smeri, a so se morali zanjo obrisati pod nosom, saj je niso

mogli doseči ... »Danes to seveda ni nič posebnega, po skali poplezati do ledu, tudi orodje za take stvari je na voljo, takrat pa smo bili enostavno prekratki,« je plezanje v vršnem delu smeri komentiral Niko. Dolg prvih plezalcev sta z direktno varianto izstopa, ki je v ugodnih razmerah menda priporočljivejša kot original, leta 1994 poravnala Uroš Rupar in pokojni Marko Čar. In kaj je po mnenju prvih plezalcev razlog, da je smer dolgo čakala na ponavljavce? »Verjetno odbija rušje, ki ga je na pretek na pobočju nad prvim slapom; dvomim, da bi bile neprimerne razmere krive za skromen obisk, saj je smer praktično vsako leto dobro narrejena,« je razmišljal Niko Novak. Najbrž bo kaj resnice na tem, saj je slap (dva raztežaja) doživel neprimerno več obiskov kot celotna smer.

Kaj pa strašljivi opis – enajst ur, veliko opreme, slaba skala ...? »Pri opisu smeri sem navedel čas, ki ga je potrebovala naša – trojna – naveza. Realnega časa za ponavljavce nisem znal oceniti, tako da nisem hotel napisati manj, da ne bi koga po nepotrebnem zavedel. Sicer pa za vzponom ni nobene epske zgodbe, vse je potekalo dokaj gladko, edini nevšečnosti, ki sta se nam pripetili, je bil sestop v temi in pa to, da je kolega izgubil uro,« se je spominjal Niko, medtem ko je listal po svojih ličnih plezalnih dnevnikih iz časov, ko sta z bratom nizala smeri v naših in tujih gorah. Danes, dve desetletji po koncu aktivne alpinistične kariere, še vedno veliko hodita v gore, le da ju bolj kot neizprosna vertikalna privlačijo brez-

V Zimski smeri 🧗 Klemen Gričar

potja in lažje smeri. »Je pa Zimska kljub tistemu rušju vseeno lepa smer,« je še rekel Niko, preden je pogovor krenil v drugo smer. Bolj se ne bi mogla strinjati z njim.

Dostop: Od Mihovega doma ob cesti čez Vršič navzdol čez strugo Suhe Pišnice in pod slap. 15 minut.

Sestop: Od izstopa smeri na vrh Prednje glave, nato daleč v desno in po strmem snežišču navzdol h Koči na Gozdu. 2 uri.

Vodniška literatura: Kresal, G. Zimski vzponi, Julijske Alpe. PD Ljubljana Matica, Ljubljana, 1995.

Golnar, T. Vršič, plezalni vodnik. PZS, Ljubljana, 1997. ○